

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MARIAN CICHOSZ

LKA-4101-30-01/2011/P/11/135

Warszawa, dnia 11 maja 2012 r.

Pan
Waldemar Pawlak
Wicepremier
Minister Gospodarki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Ministerstwie Gospodarki, zwanym dalej „Ministerstwem” lub „MG”, w zakresie sprawowania przez Ministra Gospodarki nadzoru właścicielskiego nad przedsiębiorstwami górnictwami, w ramach kontroli „Koszty pozaprodukcyjne w spółkach z udziałem Skarbu Państwa”.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, przekazanym w dniu 27 kwietnia 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Ministrowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, realizację zadań w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny i ustalenia:

1. Obowiązki wynikające z pełnienia przez Ministra Gospodarki nadzoru właścicielskiego nad spółkami górnictwa węgla kamiennego wykonywali pracownicy Wydziału Nadzoru Właścicielskiego, komórki organizacyjnej Departamentu Jednostek Nadzorowanych i Podległych (DNP)².

NIK ocenia pozytywnie przekazywanie przez DNP, w okresie objętym kontrolą, organom nadzorowanych spółek z tego sektora, wytycznych wynikających ze sprawowanego przez Ministra Gospodarki nadzoru

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82.

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U. Nr 192, poz. 1379) Minister Gospodarki pełni do dnia 31 grudnia 2015 r. kompetencje ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa dla przedsiębiorstw górnictwami, z wyjątkiem Lubelskiego Węgla "Bogdanka" S.A., a także w odniesieniu do "Węglokoks" S.A. w Katowicach, CZW "Węglobył" S.A. w Katowicach, a ponadto jednej spółki w sektorze energetycznym i 12 spółek zarządzających strefami ekonomicznymi.

właścicielskiego. Odnoszono się w nich m.in. do ustaleń ze spotkań Ministra Gospodarki z przewodniczącymi rad nadzorczych spółek górniczych w latach 2009-2010. Określano w nich m.in. formę prezentacji planu pracy rad nadzorczych (RN), wskazywano na potrzebę dokonywania, na każdym posiedzeniu RN, analizy sytuacji ekonomicznej spółek, ze szczególnym uwzględnieniem kosztów ich działalności oraz wskazywano na odpowiedzialność tego organu za kompletność sprawozdań opracowywanych zgodnie z przekazanymi wytycznymi. Spółkom sektora węgla kamiennego przekazano, opracowane przez Ministerstwo Skarbu Państwa, *Wytyczne dla jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek z większościami udziałem Skarbu Państwa sporządzających sprawozdania finansowe (zwane dalej Wytycznymi)*, będące częścią *Zasad nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa*³. Przedstawiono w nich m.in. zapisy wskazujące na konieczność prezentowania (wraz z krótkim uzasadnieniem oraz analizą celowości i efektywności) zestawień kwotowych i podmiotowych, dotyczących kosztów pozaprodukcyjnych, takich jak: przekazane darowizny, dokonane zwolnienia z długów, zawarte umowy niezwiązane z przedmiotem działalności spółki, określonym w statucie/umowie, oraz zawarte umowy sponsoringu (także umowy marketingowe i o podobnym charakterze) wraz z określeniem beneficjentów pomocy i informacją, czy rada nadzorcza wyrażała zgodę na takie działania oraz wystąpiono o przesyłanie do DNP wewnętrznych uregulowań w zakresie powyższej działalności.

2. DNP dysponował, opracowaną w ujednoczonej formie, dokumentacją sprawozdawczą spółek podlegających nadzorowi właścicielskiemu sprawowanemu przez Ministra Gospodarki, obejmującą lata 2009 i 2010, w tym m.in.: rocznymi sprawozdaniami finansowymi i rocznymi sprawozdaniami zarządów z działalności spółek węglowych, a także sprawozdaniami rad nadzorczych i zarządów spółek z ich działalności oraz informacjami kwartalnymi o spółkach wraz z załącznikami i protokołami posiedzeń RN. Dokumenty spółek KHW SA i Węglokoksu, które objęto szczegółowym badaniem, zawierały oczekiwane przez DNP informacje o nadzorowanych spółkach, dotyczące ich sytuacji ekonomicznej, przeprowadzonych kontroli zewnętrznych, a także w znacznym zakresie generowanych przez nie kosztów pozaprodukcyjnych. DNP nie podejmował jednak skutecznych starań o uzyskanie od rad nadzorczych tych spółek ocen prowadzonej przez nie działalności w tym zakresie, a także kompletności dostarczanych do MG dokumentów sprawozdawczych, dotyczących kosztów pozaprodukcyjnych. Sprawozdanie Zarządu KHW SA z działalności za 2010 r. nie zawierało danych dotyczących m.in. kosztów pozaprodukcyjnych, określonych w rozdziale III pkt 2 podpunkt 2.7 *Wytycznych*. Spółka ta nie przekazała także obowiązujących w danym roku wewnątrz korporacyjnych aktów prawnych, regulujących wskazaną w ww. punkcie problematykę (wraz z krótką oceną funkcjonowania tego obszaru dokonaną przez RN), które wg *Wytycznych* należało, jako załącznik, dołączyć do Sprawozdania Zarządu z działalności Spółki. Z dostarczonej do badania dokumentacji wynikało, że DNP posiadał niepełne dane dotyczące tej problematyki, co - zdaniem NIK - utrudniało dokonanie właściwej oceny działalności spółek w tym zakresie. W toku kontroli Dyrektor DNP wyjaśnił tę sytuację nieobligatoryjnym charakterem wymagań określonych w *Wytycznych* oraz otrzymywaniem tych danych z innych źródeł.
3. NIK ocenia pozytywnie przeprowadzenie w 2010 r., przez Biuro Kontroli i Audytu Ministerstwa Górnictwa, dwóch kontroli dotyczących sprawowania przez Departament Górnictwa (DGA)⁴ oraz DNP⁵ nadzoru właścicielskiego w spółkach górnictwa węgla kamiennego. W wyniku kontroli przeprowadzonej w DNP ustalono, że pomimo informacji z dnia 4 września 2009 r. Ministra Gospodarki do Wiceprezesa NIK o realizacji wniosków pokontrolnych⁶, że „*Ministerstwo Gospodarki opracowuje nowy dokument określający zasady sprawowania takiego nadzoru, który będzie zbiorem wytycznych dla organów spółek będących*

³ Wydanych jako załączniki do zarządzenia Ministra Skarbu Państwa Nr 41 z dnia 19 października 2005 r. i zarządzenia nr 19 z 19 marca 2010 r. w sprawie nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa.

⁴ Kontrola w zakresie sprawowania przez DGA nadzoru właścicielskiego w spółkach węgla kamiennego w 2009 r., przeprowadzona w terminie od 5 do 20 lipca 2010 r.

⁵ Kontrola sprawowania przez DNP nadzoru właścicielskiego w spółkach węgla kamiennego w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2010 r., przeprowadzona w terminie od 26 sierpnia do 2 września 2010 r.

⁶ Pismo DNP-II-091-1-MB/09, informujące o sposobie wykorzystania uwag i wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 19 czerwca 2009 r. (KGP/41021-2/08), dotyczącym kontroli sprawowania przez Ministra Gospodarki nadzoru właścicielskiego w spółkach z większościami udziałem Skarbu Państwa w latach 2004-2008 (nr P/08/051). W wystąpieniu tym, wskazano m.in. na potrzebę *zapewnienia przestrzegania Zasad sprawowania nadzoru właścicielskiego przez Ministra Gospodarki nad przedsiębiorstwami górniczymi – spółkami z udziałem Skarbu Państwa, w tym szczególnie bieżącego monitorowania działalności spółek.*

w nadzorze właścicielskim Ministra Gospodarki (...), dokumentu takiego nie opracowano. W związku z tym, w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 14 stycznia 2011 r. Dyrektor Generalny MG zalecił Dyrektorowi DNP zintensyfikowanie prac nad projektem ww. zasad. Dyrektor DNP wyjaśnił w toku niniejszej kontroli, że w Departamencie tym trwały prace nad dokumentem określającym powyższe zasady, jednak „kwestia ta była związana z procesem legislacyjnym projektu ustawy o wykonywaniu niektórych uprawnień Skarbu Państwa i proces ten został wstrzymany”. Stwierdził jednocześnie, że taki dokument nie jest konieczny do właściwego prowadzenia spraw nadzoru właścicielskiego.

W wyniku przeprowadzonego w Ministerstwie audytu zintegrowanego systemu zarządzania, uzupełniono kartę realizowanego przez DNP procesu KP-012350-87 *Wykonywanie praw z akcji i udziałów Skarbu Państwa* o brakujące powiązanie z procedurą P-01350-18 *Przedkładanie dokumentów do podpisu Ministra*.

4. W MG nie dokonywano analiz kosztów związanych z działalnością związków zawodowych, jak również działalnością sponsoringową w spółkach, nad którymi nadzór właścicielski sprawował Minister Gospodarki. Nie określono także zasad prowadzenia przez takie spółki działalności sponsoringowo-promocyjnej. Brak tych zasad, przy niejednoznacznym charakterze pojęć „sponsoring”, „promocja”, „marketing” czy „reklama”, jak również brak wymogu wykazywania efektywności takich działań, może utrudniać dokonywanie właściwej oceny takiej działalności, prowadzonej przez nadzorowane spółki.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Panu Ministrowi przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.